

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

AREAS OF OPTIMIZATION OF EXCISE TAXATION IN UKRAINE

У статті досліджено особливості акцизного оподаткування в Україні. Характеризуючи переваги та недоліки акцизного оподаткування, доведено необхідність його оптимізації. Проаналізовано досвід зарубіжних країн та податкові законопроекти України, які допоможуть удосконалити вітчизняне податкове законодавство відповідно до процесів інтеграції України до Європейського Союзу. З огляду на той факт, що система акцизного оподаткування в Україні є надто суперечливою як із погляду її реформування парламентарями, так і з погляду громадян, які є кінцевими споживачами підакцизної продукції, ми переконалися у тому, що це питання потребує глибокого вивчення. Водночас вибрана тема дослідження залишається вкрай актуальною і нині, оскільки податковий механізм справляння та адміністрування акцизного податку не є досконалим і характеризується значною кількістю недоліків. Тому акцизне оподаткування, як і вся податкова система України, перебуває під вектором змін на шляху гармонізації українського податкового законодавства із законодавством Європейського Союзу та потребує максимально ґрунтовного дослідження.

Ключові слова: система непрямого оподаткування, акцизне оподаткування, акцизний податок, акцизний податок із роздрібного продажу підакцизних товарів, оптимізація, податкове законодавство.

В статті досліджені особливості акцизного оподаткування в Україні.

Характеризуя переваги та недоліки акцизного оподаткування, доведена необхідність його оптимізації. Проаналізовано досвід зарубіжних країн та податкові законопроекти України, які допоможуть удосконалити вітчизняне податкове законодавство відповідно до процесів інтеграції України до Європейського Союзу. З огляду на той факт, що система акцизного оподаткування в Україні є надто суперечливою як з точки зору її реформування парламентарями, так і з точки зору громадян, які є кінцевими споживачами підакцизної продукції, ми переконалися в тому, що данний вопрос потребує глибокого вивчення. Вместе с тем выбранная тема исследования остается крайне актуальной и на сегодняшний день, поскольку налоговый механизм администрирования акцизного налога не является совершенным и характеризуется значительным количеством недостатков. Именно поэтому акцизное налогообложение, как и вся налоговая система Украины, находится под вектором изменений на пути гармонизации украинского налогового законодательства с законодательством Европейского Союза и требует максимально тщательного исследования.

Ключевые слова: система косвенного налогообложения, акцизное налогообложение, акцизный налог, акцизный налог с розничных продаж подакцизных товаров, оптимизация, налоговое законодательство.

УДК 336.226.33

<https://doi.org/10.32843/infrastruct38-51>

Кміть В.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівський національний університет імені Івана Франка

Антосюк В.І.

студентка
Львівський національний університет імені Івана Франка

The article explores the features of excise taxation in Ukraine. Characterizing the advantages and disadvantages of excise tax, the necessity of its optimization is proved. The experience of foreign countries and tax bills of Ukraine are analyzed, which will help to improve the national tax legislation in accordance with the processes of integration of Ukraine into the European Union. If to talk about the purpose of this article, it is quite simple. We have to learn the features of excise taxation of Ukraine, to clarify the problematic aspects and to suggest possible directions for improvement in the context of Ukraine's integration to full EU membership. According to the purpose of our article, what we want to get from the readers are not only examine tax awareness, but also perception of tax payer's and their influence on voluntary tax compliance decision. In our work, we considered an issue of experience of excise taxation in EU countries and its features in Ukraine. Analysing it, we understood the importance of awareness about excise taxes and how it in positive and negative way can influence on the economy of our country. It is well known that Ukraine is gradually entering the international arena, opening up its market for foreign goods, which in turn leads to a large number of unresolved issues related to taxation, today the most pressing issue is the optimization of excise taxation using the experience of developed countries. What is more, the system of excise taxation in Ukraine is too contradictory both from the point of view of its reformation by the parliamentarians and from the point of view of citizens who are the end consumers of excisable products. At the same time, the chosen topic of the research has been very relevant today, since the tax mechanism of excise tax administration and administration is not perfect, as it is characterized by a large number of disadvantages. That is why excise tax, like the entire tax system of Ukraine, is under the vector of changes in the way of harmonization of the Ukrainian tax legislation with the legislation of the European. Accordingly, the topic of the article definitely needs further theoretical research.

Key words: indirect taxation system, excise taxation, excise tax, excise tax on retail sales of excisable goods, optimization, tax legislation.

Постановка проблеми. На сучасному етапі вдосконалення податкової системи України вкрай важливим завданням є адаптація вітчизняних норм оподаткування до норм та правил Європейського Союзу, гармонізація податкового законодавства, його вдосконалення та усунення наявних недоліків з урахуванням зарубіжного досвіду. Насамперед це питання стосується акцизного оподаткування як найбільш дискусійної теми в контексті гармонізації національної системи непрямого оподаткування до вимог Європейського Союзу.

Варто додати, що система акцизного оподаткування в Україні є надто суперечливою як із погляду

її реформування парламентарями, так і з погляду громадян, які є кінцевими споживачами підакцизної продукції. Відповідно до цього, можемо дійти висновку, що це питання потребує глибокого вивчення та системного аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням різноманітних аспектів акцизного оподаткування в Україні присвячені праці багатьох учених, серед яких варто виокремити таких, як В. Андрущенко, Д. Гетманцев, О. Данілов, А. Дмитренко, А. Дрига, Ю. Іванов, Л. Касьяненко, В. Коротун, А. Крисоватий, М. Кучерявенко, Г. Лебедик, І. Лютий, І. Майбуров, Н. Новицька, Т. Паєнтко,

А. Соколовська, І. Хлебнікова, О. Фрадинський та М. Ярош. Результати досліджень згаданих науковців певною мірою сприяли розв'язанню багатьох складних завдань, що покликані покращити національну систему акцизного оподаткування.

Водночас вибрана тема дослідження залишається вкрай актуальною і натепер, оскільки податковий механізм справляння та адміністрування акцизного податку не є досконалим, оскільки характеризується значною кількістю недоліків. Тому акцизне оподаткування, як і вся податкова система України, перебуває під вектором змін на шляху гармонізації українського податкового законодавства із законодавством Європейського Союзу та потребує максимально ґрунтовного дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення особливостей акцизного оподаткування України, з'ясування проблемних аспектів та пропозиція можливих напрямів удосконалення в контексті інтеграції України до повноправного членства в ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість країн світу не є досить забезпеченими необхідними коштами для досягнення соціально-економічного розвитку своїх регіонів. Для того, аби вирішити цю проблему, варто будувати ефективну систему оподаткування та вдосконалювати чинну податкову політику. Податки виступають головним джерелом наповнення бюджету країни та місцевих бюджетів. Саме тому важливо регулювати економічні процеси у сфері акцизного оподаткування як на рівні держави, так і на рівні регіонів.

Залежно від характеру охоплення товарів оподаткуванням акцизи поділяються на специфічні та універсальні. Найбільш поширеною формою універсального акцизу є податок на додану вартість, який характеризується як багаторівневий податок з обороту. Сутність специфічних акцизів полягає в тому, що не всі товари підлягають оподаткуванню, а лише окремі їхні види, причому є різні підходи до оподаткування різних груп підакцизних товарів.

Специфічним акцизом є акцизний податок, що встановлюється на окремі види товарів, які, як правило, не належать до речей першої необхідності і рівень рентабельності яких досить високий за диференційованими ставками.

Отже, акцизний податок є важливою складовою частиною в податкових надходженнях, а порядок його справляння регламентовано Розділом VI Податкового кодексу України (далі – ПКУ) [1].

Під акцизним оподаткуванням розуміємо законодавчо врегульований процес встановлення та утримання акцизних податків у країні, визначення їхніх розмірів та ставок, відповідних об'єктів, а також порядок справляння та адміністрування акцизних податків.

Аналізуючи еволюцію акцизного оподаткування в Україні, можемо виділити чотири основні етапи.

Перший етап (період: до 1999 року) характеризується тим, що акцизним збором оподатковується певний перелік монопольних товарів, що раніше оподатковувалися податком з обороту. Другий етап (період 2000–2002 рр.) – система акцизів набула рис, характерних для оптимального акцизного оподаткування, підакцизними залишилися алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти, автомобілі та ювелірні вироби. Третій етап (період 2003–2010 рр.) – зі складу підакцизних товарів виключено ювелірні вироби, запроваджено змішані ставки акцизного збору (об'єднують специфічну та адвалорну складові частини). Четвертий етап (період із 2011 року до сьогодні) – замість акцизного збору запроваджено акцизний податок, закріплено діючі групи підакцизних товарів та відповідні ставки до кожної з них.

Акцизному оподаткуванню властиві як переваги, так і недоліки, попри те, що застосування акцизного оподаткування в Україні має тривалу історію його становлення та розвитку.

Акцизне оподаткування має свої переваги: нейтральність щодо вибору між поточним та майбутнім споживачем; прийнятність для економічно активного населення, порівняно з податками на доходи; вища фіскальна ефективність, оскільки їхня база менш чутлива до коливань економічної кон'юнктури; змога оподатковувати доходи, які не були оподатковані податком на доходи; легкість адміністрування, оскільки кількість платників акцизів менша, ніж кількість платників податку на доходи; змога регулювати споживання окремих товарів [2, с. 64].

Недоліками акцизного оподаткування в Україні є: вплив на ціни; неповне врахування платоспроможності споживачів, оскільки за однакових умов споживання індивіди можуть мати різну платоспроможність; більша частка в доходах малозабезпечених верств населення, а тому вони вважаються менш справедливими; обмеження споживання, що у довгостроковій перспективі може призвести до скорочення обсягів виробництва; зменшення обсягів доходу, який міг би бути спрямований на заощадження; збільшення ризику тіньового товарообігу [2, с. 65].

Оскільки акцизне оподаткування як частина системи непрямого оподаткування є одним із бюджетоутворюючих (див. табл. 1) та, окрім того, має важливе соціальне значення і дає державі змогу виконувати перерозподільну функцію, то ключовим принципом розроблення нової, оптимальної концепції оподаткування повинно бути встановлення таких правил визначення та адміністрування акцизів, які б максимально унеможливили ухилення від оподаткування як законними, так і незаконними методами, а також забезпечили уникнення негативних наслідків шляхом гармонійного поєднання фіскальної та стимулюючої функцій податку.

Структура непрямих податків у доходах зведеного бюджету України за період 2014–2018 рр.

Показники	Роки									
	2014		2015		2016		2017		2018	
	млрд. дол.	%	млрд. дол.	%	млрд. дол.	%	млрд. дол.	%	млрд. дол.	%
Податок на додану вартість	8,8	70,7	7,4	61,6	11,1	65,9	11,2	70,6	13,5	75,1
Акцизний податок	2,8	22,9	2,9	24,5	4,8	28,4	3,8	24,3	3,6	20,2
Мито	0,8	6,4	1,7	13,9	1	5,7	0,8	5,0	0,9	4,7
Всього непрямих податків	12,4	100	12	100	16,9	100	15,8	100	18	100

Джерело: сформовано на основі даних ДКСУ [5]

З огляду на те, що Україна поступово виходить на міжнародну арену, відкриваючи свій ринок для іноземних товарів, що приводить до виникнення великої кількості неврегульованих питань, які стосуються оподаткування, сьогодні особливо актуальним питанням є оптимізація акцизного оподаткування з використанням досвіду розвинених країн світу.

Під оптимізацією акцизного оподаткування відомий вчений В.І. Коротун розуміє таке співвідношення між витратами на адміністрування акцизного оподаткування та його фіскальним значенням для доходів бюджетів всіх рівнів, за якого відбувається забезпечення сталого економічного розвитку держави [4, с. 181].

Система акцизного оподаткування у провідних країнах світу формується з огляду на необхідність дотримання балансу інтересів виробників та споживачів, суспільної необхідності підтримки галузей та регіонів, зайнятості населення, інших пріоритетів соціально-економічної політики. Також враховуються питання здоров'я населення, суспільного порядку, необхідності обмеження соціальних наслідків зловживання алкоголем [2, с. 88].

Як свідчить аналіз різних підходів, що є в світовій практиці, немає єдиної думки щодо визначального напрямку реалізації акцизної політики. Кожна країна по-своєму встановлює баланс, зважаючи на реалії часу, вплив тих чи інших політичних течій, трансформацію суспільної свідомості та системи цінностей. Разом із тим загальні підходи, якими користуються країни Європейського Союзу, можуть бути прийнятими за основу у процесі розроблення акцизної політики в Україні [2, с. 218].

Як відомо, положення податкової системи ЄС визначають мінімальні рівні акцизного податку, але всі держави-члени можуть на основі власної фіскальної політики вільно встановлювати та застосовувати більш високі ставки акцизного податку. Для таких країн, як Польща, які не прийняли загальну валюту, це породжує зобов'язання переглядати оподаткування акцизних товарів щорічно та за необхідністю пристосовувати податкові ставки до національної валюти відповідно до зміни курсу євро. До прикладу, ставки акцизного податку виражаються в злотих на одиницю цього

продукту (паливо, алкоголь, електроенергія), у відсотках від максимальної роздрібною ціни (тютюнові вироби) та у відсотках від ціни на продукцію (парфуми). Як приклад, акцизний податок на вино становить 158,00 злотих за 1 гектолітр [6].

Ймовірно, Міністерство фінансів Польщі запропонує акцизне оподаткування висушеного тютюну, звісно, якщо буде виявлено незаконну плантацію. Водночас акцизним податком обкладається лише продаж сушеного тютюну та його придбання в межах громади. Крім того, планується посилити контроль за вживанням денатурованого спирту, який залишається неоподаткованим за умови, що він використовується виключно для промислових цілей, а не для споживання.

Важливо додати, що нині Державна податкова служба України (далі – ДПСУ) працює над впровадженням електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків», який дозволить платнику працювати з органами ДПСУ в режимі on-line. А це означає, що платник податків матиме змогу підготувати, заповнити і надіслати податкову звітність в електронному вигляді, одержувати повідомлення і нагадування з питань оподаткування, індивідуальний податковий календар, інформацію про заборгованість зі сплати податків. Крім того, Е-готовність ДПСУ має також низку інших прогнозованих переваг, як приклад – зменшення корупції, збільшення доходів бюджету та підвищення рівня добровільності сплати податків платниками.

Зокрема, одним з електронних сервісів контролю за обігом підакцизних товарів, введених ДПСУ для платників податків, є електронний акциз (Е-акциз). Цей сервіс дасть змогу органам ДПСУ якісніше моніторити підакцизні товари, зокрема спирт, алкогольні та тютюнові вироби. Також цей сервіс покликаний унеможливити тіньовий оборот підакцизних товарів та створити справедливі конкурентні умови для всіх учасників ринку.

Загалом введення Е-акцизу, на нашу думку, є фундаментальним кроком на шляху до електронізації податкових послуг в Україні.

Також треба наголосити, що в Україні впродовж 21–27 жовтня 2019 року у Верховній Раді було зареєстровано шість законопроектів, спрямованих на внесення суттєвих змін до ПКУ. Серед них є і проект

Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування готових сполучних нікотиновмісних рідин, що використовуються в електронних сигаретах» (далі – Законопроект) [3].

Законопроект було розроблено з метою встановлення ставок акцизного податку на рідини, що використовуються в електронних сигаретах, та підготовлено на основі досвіду європейських країн, які вже запровадили аналогічний податок, зокрема не лише Польща, про яку ми згадували вище, але й Італія, Фінляндія, Естонія, Кіпр, Латвія, Литва, Румунія, Португалія, Греція. Зважаючи на те, що електронні сигарети все ще є відносно новим споживчим товаром, податкова ємність залишається невизначеною та потребує перевірки на практиці шляхом встановлення податкового рівня, який є нижчим порівняно із сигаретами. Саме такий підхід було використано у більшості країн ЄС, які запровадили оподаткування рідин, що використовуються у електронних сигаретах. Під час розрахунків ставок акцизного податку, що пропонується встановити законопроектом, за основу було взято ставки, які нині діють у Польщі, а саме – 0,5 польських злотих за мілілітр рідини, що еквівалентно 3,55 грн. Водночас ставки акцизного податку (мінімальне акцизне зобов'язання) на сигарети, що діє у Польщі, нині відрізняються від ставок, встановлених в Україні на 2019 рік, у 3,2 разу (ставка мінімального акцизного зобов'язання у Польщі нині становить 98,02 євро за тисячу штук, тоді як в Україні за курсом НБУ ставка акцизного податку (мінімальне акцизне зобов'язання) на 2019 рік становить близько 30,23 євро) [4, с. 4].

Варто додати, що у деяких європейських країнах акцизний податок на тютюнові вироби досягає 75% від кінцевої ціни.

З огляду на зобов'язання України за Угодою про асоціацію між Україною та ЄС щодо поступового наближення ставок акцизного податку до рівня ставок, що діє в Європейському Союзі, нині пропонується застосувати наявне співвідношення між ставками акцизного податку на сигарети та застосувати його для визначення ставок акцизного податку на рідини, що використовуються в електронних сигаретах.

Прийняття Законопроекту [3] дозволить імплементувати європейський досвід акцизного оподаткування нікотиновмісних рідин, що використовуються в електронних сигаретах, сприятиме додатковим надходженням до державного бюджету України та створить передумови для поліпшення соціально-економічного стану країни на довгострокову перспективу.

Проблемним, на нашу думку, є застосування в Україні акцизного податку з роздрібного продажу підакцизних товарів, який впроваджено з 1 січня 2015 р., відповідно до Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законо-

давчих актів України щодо податкової реформи» [7] і який за своєю сутністю не є акцизом, оскільки його законодавче регламентування суперечить ст. 1 Директиви Ради 2008/118/ЄС.

Іншими податковими колізіями є: по-перше, відповідно до норм ПКУ цей акцизний податок не належить до складу місцевих податків; по-друге, базою оподаткування є вартість (із ПДВ) реалізованих через роздрібну торговельну мережу підакцизних товарів. Тобто базою оподаткування є сума собівартості, включаючи специфічні та адвалорні компоненти акцизного податку та ПДВ. На все це нараховується ще й роздрібний акцизний податок.

Ставки акцизного податку з роздрібного продажу підакцизних товарів (пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання незалежно від форми розрахунків, у тому числі на розлив у ресторанах, кафе, барах, інших об'єктах громадського харчування) встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у відсотках від вартості (з ПДВ), у розмірі 5% (пп. 215.3.10 п. 215.3 ст. 215 ПКУ [3]).

Таким чином, акцизний податок з роздрібного продажу – це фактично подвійне, а то й потрійне оподаткування, що суперечить основним принципам оподаткування. Також наголосимо, що більшість платників цього податку – це суб'єкти малого підприємництва, що перебувають на спрощеній системі оподаткування. Таких в Україні налічується близько 100 тис., а отже, проконтролювати таку кількість підприємців на предмет використання касових апаратів під час здійснення кожної операції є малоімовірним. Як наслідок, продаж підакцизної продукції кінцевим споживачам здійснюється без сплати акцизного податку з роздрібного продажу, а це колосальні суми, які не потрапляють до місцевих бюджетів, а перебувають у «тіньовому» секторі.

Тому, на нашу думку, логічним є скасування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, оскільки зазначений податок може бути сплачений на етапі розмитнення або виробництва, а вже потім розподілений у місцеві бюджети. Іншим варіантом є скасування цього податку із компенсацією відповідних втрат надходжень місцевих бюджетів за рахунок податку на доходи фізичних осіб або майнових податків.

Справляння цього виду акцизу з роздрібного продажу не застосовується в жодній країні. Такий механізм також не передбачено і директивами ЄС, зобов'язання щодо імплементації яких взяла на себе Україна у межах Угоди про Асоціацію.

Погоджуємося із В.І. Коротуном, на думку якого, є безліч додаткових напрямів гармонізації подат-

кового законодавства України, що дадуть змогу врегулювати функціонування акцизного податку, зокрема [4, с. 104–105]:

– удосконалення переліку підакцизних товарів через введення до його складу товарів, які за своєю сутністю є підакцизними із запровадженням відповідного контролю за їх виробництвом та обігом; запровадження поетапного підвищення розміру ставок податку, в тому числі і через удосконалення механізму індексації ставок, встановлених у національній валюті;

– проведення диференціації ставок податку в межах товарних груп; удосконалення митного законодавства та митного контролю;

– впровадження європейської системи контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів, яка має передбачати застосування електронного контролю за просуванням підакцизних товарів по всьому ланцюгу – від виробника до кінцевого споживача;

– удосконалення системи надання пільг зі сплати акцизного податку через проведення оцінки доцільності та ефективності їх існування, скорочення кількості, в тому числі і через переведення виробників та оптових операторів ринку підакцизної продукції виключно на загальну систему оподаткування, через оптимізацію системи сертифікації підакцизної продукції, сприяння зростанню рівня виробництва вітчизняних алкогольних напоїв і тютюнових виробів тощо.

Впровадження зазначених вище заходів у сфері акцизного оподаткування дасть змогу наблизитися до моделі, яка б забезпечила поєднання фіскальної ефективності з одночасним забезпеченням належного регулюючого впливу на соціально-економічні явища та процеси. Причому ключовими вимогами до формування і реалізації політики акцизного оподаткування мають бути такі, як компромісність, комплементарність податкових змін, відмова від радикальних податкових ініціатив, стабільність та гнучкість.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, завдяки проведеному дослідженню ми дійшли висновку, що для оптимізації системи акцизного оподаткування необхідно провести гармонізацію законодавчої бази відповідно до Директив Ради Європейського Союзу щодо акцизного оподаткування, покращити методи контролю виробництва й обігу підакцизних товарів, поетапно підвищити ставки акцизного податку до досягнення ними рівня оподаткування в Європі та скасувати акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 26.12.2019).

2. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В. Особливості справляння акцизного податку в Україні та практика оподаткування. *Eurasian Academic Research Journal*. 2017. № 12. С. 61–66.

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування готових сполучних нікотиновмісних рідин, що використовуються в електронних сигаретах : Проект Закону від 21 жовтня 2019 р. № 22.

4. Коротун В.І. Гармонізація специфічного акцизного оподаткування України до вимог ЄС. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. 2010. № 8. С. 98–106.

5. Річний звіт про виконання державного бюджету за 2018 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/filestorage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik> (дата звернення: 26.12.2019).

6. Podatek akcyzowy – ogólne zasady opodatkowania. *A brochure of the Ministry of Finance*. URL: www.mf.gov.pl (дата звернення: 26.12.2019).

7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28 грудня 2014 р. № 71–VIII.

REFERENCES:

1. Podatkovyj kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 02.12.2019 № 2755 [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 02.12.2010 № 2755]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed 26 December 2019).

2. Dmytrenko A. V., Lebedyk Gh. V. (2017) Osoblyvosti spravljannja akcyznogho podatku v Ukraini ta praktyka opodatkuvannja [Features of excise tax collection in Ukraine and practice of taxation]. *Eurasian Academic Research Journal*, no 12, pp. 61–66.

3. Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrainy shhodo opodatkuvannja ghotovykh spoluchnykh nikotynovmisnykh ridyn, shho vykorystovujutsja v elektronnykh sygharetakh [Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Prepared Binding Liquids Contained in Electronic Cigarettes No. 21 of October 22, 2019]. (in Ukrainian)

4. Korotun V. I. (2010) Gharmonizacija specyfichnogho akcyznogho opodatkuvannja Ukrainy do vymogh JeS [Harmonization of Ukraine's specific excise tax to EU requirements]. *Scientific Bulletin of the Academy of Municipal Administration*, no. 8, pp. 98–106.

5. Richnyj zvit pro vykonannja derzhavnogho bjudzhetu za 2018 rik [Annual Report on Implementation of the State Budget for 2018]. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/en/filestorage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik> (accessed 26 December 2019).

6. Data akcyzowy – ogólne zasady opodatkowania, a brochure of the Ministry of Finance. Available at: www.mf.gov.pl (accessed 26 December 2019).

7. Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrainy ta dejakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo podatkovoji reformy : Zakon Ukrainy vid 28 hrudnja 2014 r. 71–VIII. (in Ukrainian)

Kmit Vira Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance, Money Circulation and Credit
Ivan Franko National University of Lviv**Antosyuk Vladyslava**Student
Ivan Franko National University of Lviv

AREAS OF OPTIMIZATION OF EXCISE TAXATION IN UKRAINE

The purpose of the article. The excise tax was originally associated with so-called luxury goods (perfumes, furs, hunting weapons), but throughout all the years of its validity, due to harmonization with EU regulations, its character changed significantly. Provisions of the EU tax system specify minimum levels of the excise tax. However, all Member States may, on the basis of their own fiscal policy, freely set and apply higher rates of the excise tax. This type of solution causes a significant differentiation, within the European Union, of the amount of tax burden for individual categories of excise goods. For countries such as Poland, which have not adopted the common currency, and Ukraine as well, this generates an obligation to review the taxation of excise goods annually and, if necessary, adjust its rates to the national currency according to the changing euro exchange rate. Obviously, the European Union, having regard to trade facilitation, strives to even out the rates of the excise tax throughout the entire community. What is more, the system of excise taxation in Ukraine is too contradictory both from the point of view of its reformation by the parliamentarians and from the point of view of citizens who are the end consumers of excisable products. Accordingly, the topic of the article definitely needs further theoretical research.

Methodology. The purpose of this article is to analyze the peculiarities of excise taxation of Ukraine and to consider directions of improvement of the tax legislation in accordance with the processes of integration of Ukraine into the European Union.

Results. In order to improve the excise tax system, we came to the conclusion that it is necessary to: first of all, harmonize the legislative framework in accordance with the Council Directives on excise taxation, improve methods of controlling production and circulation of excise goods, gradually increase excise tax rates to achieve taxation in Europe and increase taxation practices in Europe. Most European countries, for example, are perhaps the most important areas of excise tax improvement.

In addition, the adaptation of the domestic system of legislative substantiation of indirect taxes to the norms and requirements of the European Union regarding harmonization of the tax base and objects, terminology and tax rates should also be distinguished; simplifying the administration system by introducing an electronic administration system and using digital marking technologies; expanding the list of excisable goods through taxation of luxury goods (jewelry, expensive cars) and tax bases (excise taxation of the costs of marketing activities of enterprises producing alcohol / tobacco products); the creation of a system of preferential taxation in accordance with the requirements of the European Union and in order to support the national producer, because these methods of improving the functioning of excise taxation, according to many scientists and the example of European countries, will create the preconditions for improving the socio-economic status of the country in the long run.

Practical implications. According to the purpose of our article, what we want to get from the readers are not only examine tax awareness, but also perception of tax payer's and their influence on voluntary tax compliance decision.

Value/originality. In our work, we considered an issue of experience of excise taxation in EU countries and its features in Ukraine. Analysing it, we understood the importance of awareness about excise taxes and how it in positive and negative way can influence on the economy of our country.